

MODERN PROBLEMS OF BUSINESS EDUCATION

Гончар Л. О., к.е.н., старший викладач

*Київський національний університет культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-068-1-35>

ОСВІТНЯ МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ БІЗНЕС-ФАХІВЦІВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Трансформаційні процеси, що торкаються всіх аспектів життєдіяльності країни, ставлять перед системою вищої освіти питання зміни освітньої моделі, яка забезпечить розширення концепції гуманітарної підготовки. На науково-теоретичному рівні виникає необхідність впровадження науково-організаційного забезпечення концептуально-інноваційного підходу до процесу професійної підготовки студентів різних спеціальностей для сфери гостинності, зокрема 241 «Готельно-ресторанна справа». У свою чергу, науково-організаційне забезпечення концептуально-інноваційного підходу до професійної підготовки студентів передбачає науково-методичний рівень актуальності окресленої проблеми. Невідповідність науково-теоретичного і науково-практичного рівнів підготовки майбутніх фахівців для індустрії гостинності України визначили в цілому проблему необхідності аналізування освітнього процесу з метою удосконалення окремих його аспектів.

Обґрунтування доцільності, ґрунтовності та професійної адекватності викликам часу підготовки здобувачів за всіма спеціальностями випусковими кафедрами закладів вищої освіти повинно ґрунтуватись на оцінюванні результатів трендового, концептуального та стратегічного аналізу підготовки відповідних фахівців у вітчизняних закладах вищої освіти, а також врахуванні передового зарубіжного досвіду у сфері освіти та нових

напрямків розвитку бізнесу сьогодні та у найближчій перспективі.

Питання підготовки фахівців за різними спеціальностями висвітлювали у своїх працях сучасні вітчизняні і зарубіжні науковці різного профілю, зокрема педагоги, економісти, соціологи, психологи тощо. Проте слід зауважити, що, окрім внутрішньо специфічних особливостей напрямку проаналізованих досліджень, у лівій частині праць значна увага приділена саме компетентнісно-орієнтованому підходу до підготовки фахівців, що сьогодні визначається ключовою детермінантою вищої освіти. Але, зважаючи на ключові та парадигмальні зміни у системі освіти, що відбуваються сьогодні, виникає необхідність розробки концептуальної моделі підготовки фахівців за кожною окремою спеціальністю, що визначатиме, базові та унікальні рівні кожної освітньої програми у межах конкретної спеціальності.

У результаті опрацювання визначеної інформаційної бази з проблем вищої освіти України, а також, виходячи із результатів статистичного аналізу підготовки закладами вищої освіти України фахівців для сфери гостинності та її ресурсного (фахового) затребування, все більш переконливим стало усвідомлення необхідності розробки та обґрунтування концептуально-інноваційного підходу до створення нової освітньої моделі підготовки фахівців з готельно-ресторанної справи, яка стала б оновленою, доповненою та збагаченою на змістовному, технологічному, структурно-логічному та функціональному рівнях. Науково-практичне обґрунтування невирішених проблем з підготовки бізнес-фахівців з готельно-ресторанної справи в Україні можливе тільки у співробітництві із представниками науки та реальної практики у сфері гостинності. Таке співробітництво буде у подальшому збагачувати теорію і практику готельно-ресторанного бізнесу.

Специфічні умови ведення бізнесу та відповідні нові виклики часу (зокрема криза COVID-19), зумовили переорієнтацію та значну зміну потреб ринку в бізнес-компетенціях. За резуль-

татами опитування менеджерів, керівників та власників бізнесу в Україні, проведеного департаментом бізнес освіти KSE, понад 80% респондентів погоджуються з тим, що COVID вніс корективи у потреби професійних навичок [5]. Це зумовлює і підкреслює необхідність якомога ширшої, якіснішої глибинної та результативної взаємодії бізнес-сектору із закладами вищої освіти з метою вирішення ключових питань та прийняття концептуальних рішень щодо структури і змісту навичок (як компетенцій, так і результатів навчання), якими повинні сьогодні володіти бізнес-фахівці задля забезпечення ефективності та конкурентоспроможності бізнесу у найближчій і довгостроковій перспективі.

Відповідно змінитись повинні і ключові підходи до підготовки здобувачів вищої освіти в цілому та бізнес-фахівців індустрії гостинності зокрема. Слід зауважити, що визначена відповідно до головних положень Закону України «Про вищу освіту» універсальна модель підготовки фахівців є досить актуальною для спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» [3]. Адже вдале поєднання ключових концептів цієї моделі у підготовці здобувачів готельно-ресторанної справи є визначальним фактором формування успішного, самодостатнього фахівця в цій галузі.

Для здобувачів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» поєднання визначених в універсальній моделі підготовки фахівців концептів, зокрема навчання – виробництво – наука, у межах кожного року їх навчання повинно змінювати пропорційність та співвідношення. Це зумовлено, насамперед, специфічністю спеціальності, її практико-орієнтованістю, а відповідно – необхідністю опрацювання теоретичного (навчального) матеріалу на реальних підприємствах у відповідних структурних підрозділах. А також необхідністю формувань власних суджень та прийняття науково-обґрунтованих рішень, застосовуючи при цьому, окрім здобутих теоретичних та стандартизованих знань, методи наукового пошуку із трансформуванням на результат власних аналітичних здібностей.

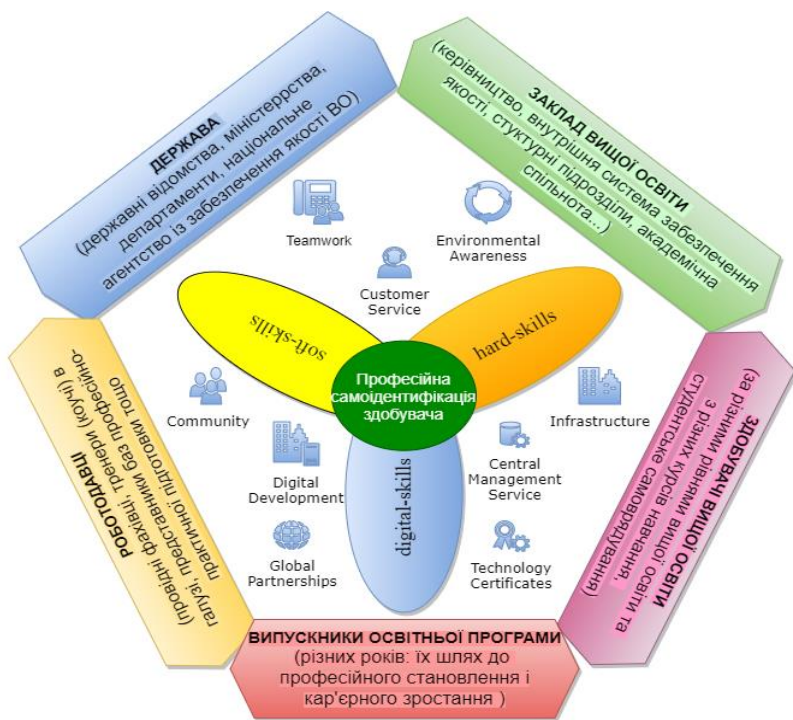
Саме тому варто також підкреслити необхідність забезпечення у процесі реалізації освітньої програми за спеціальністю можливості професійної самоідентифікації здобувачів на кожному окремому курсі їх навчання. Це означає, що в межах кожного курсу за рахунок опанування обов'язкових компонент освітньої програми для здобувачів вищої освіти повинен бути сформований фундаментальний набір загальних та професійних компетентностей, які визначають такі результати навчання, що дозволять розпочати професійну діяльність за фахом уже з першого курсу їх навчання. При чому з кожним роком навчання професійна компетентність (hard-skills) здобувачів повинна посилюватись і переходити на якісно новий рівень відповідальності. Для прикладу, у розрізі освітньої програми за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа», спираючись на власний досвід та аналітичні спостереження, можна запропонувати наступну структуру логічну схему професійної самоідентифікації здобувачів за роками навчання: сервісна діяльність (1 курс) → організаційно-виробнича діяльність (2 курс) → управлінсько-технологічна діяльність (початковий рівень відповідальності) (3 курс) → управлінсько-аналітична діяльність (4 курс). На основі визначеної структуро-логічної схеми професійної самоідентифікації здобувачів стає можливим спроектувати концептуальну модель підготовки бізнес-фахівців з готельно-ресторанної справи з розподілом ключових її складових за роками навчання та їх тематичним спрямуванням. Визначальним елементом такої моделі має стати влучний та комплаєнтний розподіл етапів та рівнів освоєння усіх програмних результатів навчання (ПРН), визначених освітньою програмою, у межах навчання за певним (в даному випадку бакалаврським) рівнем вищої освіти. Таке ранжування ПРН дасть змогу, насамперед, логічно структурувати та визначити необхідність тих чи інших освітніх компонентів у межах конкретної освітньо-професійної чи навіть освітньо-наукової програми, а також ще раз підкреслить

студентоцентричні підходи проектної групи (розробників ОП) та ЗВО в цілому.

Окрім такого професійно-компетентнісного розподілу, реалізація освітньої програми повинна забезпечити формування у здобувачів соціальних навичок (soft-skills), без наявності яких навіть у найбільш обізнаного в теоретико-практичних аспектах справи здобувача, неможливий успішний процес соціальної адаптації та професійного зростання як бізнес-фахівця. Також слід зауважити, що саме soft-skills є ключовими для фахівців сфери гостинності різних кваліфікаційних рівнів. Цифрова трансформація економіки і технологічні революції сучасності є викликами і одночасно необхідністю освоєння ще однієї групи skills – digital skills. Наведені групи skills повинні стати окремими пазлами в конструкції освітнього процесу і відповідним підґрунтям при формуванні освітніх програм.

Це зумовлено, насамперед, унікальним та нестандартним підходом сучасного бізнесу до затребуваних компетенцій фахівців управлінського профілю в індустрії гостинності, а також необхідністю безпосередньої цілковитої і безперервної взаємодії усіх стейкхолдерів освітнього процесу. Саме ефективна співпраця усіх стейкхолдерів визначає сучасний концептуально-інноваційний підхід до проектування освітньої моделі підготовки фахівців-управлінців індустрії гостинності (рис. 1).

Врахування визначених аспектів у процесі проектування освітніх програм підготовки бізнес-фахівців готельно-ресторанного бізнесу дозволить найширше оцінити перспективи працевлаштування випускників, їх затребуваності на ринку праці та забезпечити формування унікальних результатів навчання за рахунок набуття здобувачами специфічних професійно-орієнтованих компетентностей у процесі їх навчання.

Рис. 1. Концептуально-інноваційний підхід до проектування освітньої моделі підготовки фахівців-управлінців індустрії гостинності

Джерело: сформовано автором

Підсумовуючи усе вищезазначене, слід зауважити, що в цілому модель підготовки успішного бізнес-фахівця готельно-ресторанної справи повинна мати інтеграційний характер і базуватись на поєднанні ключових принципів та методів навчання, зокрема результативній взаємодії усіх стейкхолдерів освітнього процесу та забезпеченні можливостей для саморозвитку, самонавчання та самоідентифікації випускників освітньої програми, що, в свою чергу, призведе до формування унікального, а головне «потрібного» на сучасному ринку фахівця сфери гостинності.

Література:

1. Андрущенко Т.К. Компетентнісний підхід як стратегічний напрям розвитку освіти в Україні: теоретичний аспект. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2020. № 13. С. 8–12.
2. Батченко Л.В. Розвиток інтегративних професійних компетенцій фахівців з менеджменту соціокультурної діяльності в закладах вищої освіти України. *Innovative Educational Technologies: European Experience and its Application in Training in Economics and Management*. Internship. Riga : Baltic Research Institute of Transformation Economic Area Problems, 2020. Pp. 7–12.
3. Гончар Л.О. Обґрунтування концептуальної моделі підготовки фахівців готельно-ресторанної справи в Україні: організаційно-аналітичний аспект. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31 (70). № 6. С. 39–48.
4. Дармиць Р.З. Оцінювання та розвиток компетентностей працівників апарату управління підприємств. *Кандидатська дисертація*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2020.
5. KSE Business Education Survey Presentation. Changes in the need of business competencies during the COVID-19 crisis. URL: <https://kse.ua/ua/events/?eid=7441&fbclid=IwAR0yc16vrc116hwXWEej4A3V9lLbNxgLQAk10hcMg5aUJTqjDoCryfXP4> (дата звернення: 11.03.2021).
6. Левченко Ф. Сутність принципу особистісної спрямованості компетентісної освіти. *Матеріали конференцій МЦНД*, 2020. С. 103–106. DOI: 10.36074/20.03.2020.10.
7. Овчарук О.В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ : КІС. 2004.